

چکیده

" ارائه الگوی مدیریت تعارض منافع در نظام دارویی ایران "

مقدمه: تعارض منافع به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن فرد یا نهادی با انتخاب بین منافع شخصی و منافع عمومی مواجه است. در نظام دارویی، این تعارض می‌تواند به فساد و تخلفات در فرآیندهای مختلف منجر شود که به نوبه خود بر کیفیت داروها و خدمات بهداشتی تأثیر منفی می‌گذارد. در نتیجه، مدیریت تعارض منافع در نظام دارویی نه تنها به بهبود کیفیت خدمات بهداشتی

کمک می‌کند، بلکه به پیشگیری از فساد و تقویت اعتماد عمومی نیز می‌انجامد. هدف مطالعه حاضر ارائه الگوی مدیریت تعارض منافع در نظام دارویی ایران بوده است.

روش پژوهش: مطالعه حاضر، یک پژوهش کیفی می‌باشد که طی سه مرحله انجام گردید. مرحله اول با اجرای یک مطالعه مرور حیطه‌ای نظام‌مند بر روی مطالعات صورت گرفته در زمینه مدیریت تعارض منافع در نظام دارویی با استراتژی جستجوی متناسب و در پایگاه‌های داده معتبر و در دو زبان فارسی و انگلیسی در سال‌های بین ۱۹۶۰ تا ۲۰۲۴ صورت گرفت و داده‌های این مرحله با استفاده تحلیل تماتیک تحلیل شد. مرحله دوم شامل یک مطالعه کیفی و مصاحبه با خبرگان برای تعیین چالش‌های پدیده تعارض منافع در نظام دارویی و راهکارهای مقابله با آن و ارائه الگو بود جامعه آماری این پژوهش، ۲۱ نفر از متخصصان و خبرگان بخش‌های مختلف شامل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، سازمان غذا و دارو، سازمان‌های بیمه‌ای کشور، سازمان نظام پزشکی و مجلس شورای اسلامی بودند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده گردید و جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار MAXQDA استفاده شد. و در نهایت مرحله سوم اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی و ارائه الگوی نهایی بود. که با استفاده از روش دلفی و ارسال پرسشنامه به ۲۰ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران در این زمینه در دو دور صورت گرفت.

یافته‌ها: در مطالعه حاضر، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در زمینه چالش‌های تعارض منافع در حوزه دارویی کشور، با توجه به رویکرد سیستماتیک روش مطالعه کیفی تئوری زمینه‌ای به صورت الگوی پارادایمی (دیاگرام) ارائه شد. در این مطالعه، "رسوخ تعارض منافع در تمامی ارکان نظام دارویی کشور" به عنوان طبقه مرکزی (محوری) و تئوری مطالعه ارائه شد. این به این معنی است که تعارض منافع در تک‌تک بخش‌های نظام دارویی اعم از حاکمیت و تولید، ارائه‌دهندگان خدمات و فعالان بخش صنعت دارو رسوخ کرده و مدیریت و کنترل آن در نظام دارویی کاری بسیار خطیر و دشوار خواهد بود. پنج مقوله اصلی دیگر ابعاد پارادایم شامل شرایط علی، زمینه‌ای، واسطه‌ای، راهبرد و پیامد می‌باشند.

نتیجه‌گیری: تعارض منافع و مدیریت آن در ادبیات جاری مدیریتی مدیران کشور بخصوص مدیران نظام دارویی کشور و همچنین ادبیات مطالبه‌گری مردم جایگاه مناسبی ندارد. به همین دلیل حل این مساله دغدغه و اولویت هیچ‌کس نیست. به همین دلیل است که تعارض منافع در تمامی ارکان نظام دارویی کشور رسوخ کرده و مدیریت آن را دشوار نموده است. لذا برای موفقیت در مدیریت تعارض منافع ابتدا لازم است ادبیات مربوط به مدیریت تعارض منافع و شفافیت به‌وسیله بحث‌های مکرر در رسانه،